

Utkast 2007-01-18

Om Svanmärkta

Hotell och vandrarhem

Version 3

Bakgrund för miljömärkning

Datum

Nordisk Miljömärkning

Svanmärkta XXXX - Bakgrund för miljömärkning

Produktgruppsnummer/Version, Datum

1	Sammanfattning	1
2	Basfakta om kriterierna	1
3	Om kriterieutvecklingen/revideringen	4
4	Motivering av kraven	4
5	Ändringar jämfört med tidigare version	11
6	Nya kriterier	23
7	Harmonisering med Blomstens kriterier	23
8	Referenser	25

Bilagor

Bilaga 1: Analys av kravfördelningen i remissen

Bilaga 2: Kort beskrivning av de viktigaste miljöaspekterna hos miljömärkta produkter som kan förekomma i hotellverksamhet exklusive kemikalier till disk, städning och tvätt.

1 Sammanfattning

Kriterierna för Svanmärkning av hotell och vandrarhem revideras och är utlagda på remiss från 23 januari till 24 mars 2007

De största förändringarna från version 2 till version 3 är att:

- gränsvärdet för energi blir obligatoriskt att uppfylla
- flera krav skärps i och med att inköp av miljömärkta produkter blir obligatoriska
- kraven för kök, matsal och restaurang harmoniseras med kraven för Svanmärkta restauranger
- antal krav minskas med 21 stycken (obligatoriska med 5 och poängkrav med 16 stycken).

2 Basfakta om kriterierna

Produkter som kan märkas

Hotell, vandrarhem, konferenshotell och liknande som uppfyller definitionerna kan Svanmärkas.

För att bli Svanmärkt krävs även att eventuellt tillhörande restaurang, konferens-avdelning och poolavdelning klarar specifika miljökrav. Följande definitioner gäller:

Hotell

Ett hotell måste erbjuda gästerna rum med bäddar inklusive sänglinne, handdukar, tillgång till dusch/bad samt ansvara för städning av rummen. Utöver detta ska frukost-servering erbjudas.

Vandrarhem

Ett vandrarhem måste erbjuda bäddar samt tillgång till toalett och dusch/bad i grund-priset. För att bli Svanmärkt krävs även att eventuellt tillhörande kök och gemensamhetsutrymmen klarar relevanta miljökrav. För vandrarhem gäller speciella anpassningar av kriterierna.

Svanenmärkt restaurang

Sedan december 2006 finns det kriterier för Svanenmärkning av restauranger. Restauranger 091 version 1.0, 13 december 2006. Om hotellet ska Svanenmärka sin restaurang ska samtliga krav i restaurangkriterierna uppfyllas och en särskild ansökan ska lämnas in till Nordisk Miljömärkning.

Kriteriernas struktur

Kraven är uppdelade i gränsvärden, obligatoriska krav samt poängkrav. Av de fyra gränsvärdena ska minst två uppfyllas och ett av dem ska vara gränsvärdet för energi. Samtliga obligatoriska krav ska uppfyllas. För poängkraven gäller att 65 % av den totala poängen ska uppfyllas. Det är valfritt vilka poängkrav man tar poäng från förutom från kapitel Drift och underhåll där minst 60 % av poängen ska uppnås. I kriterierna hänvisas till bilagor. Dessa finns i ett separat dokument i wordformat så att de kan användas som arbetsdokument.

Motiv för Svanmärkning

Ett hotell eller annan logitjänst har i stort samma typ av miljöpåverkan som ett vanligt hushåll har. Eftersom hushållens miljöbelastning är betydande är det lätt att inse motivet till att miljömärka logitjänster.

Den stora skillnaden är att miljöpåverkan sker i mycket större omfattning för logitjänster, då varje ny gäst t.ex. innebär att sänglinnen och handdukar tvättas med en eller ett par dagars mellanrum mot en eller ett par veckors mellanrum som annars vore normalfallet i ett hushåll. Rummen städas mycket intensivare, inventarier slits hårdare och dessutom utnyttjas resurserna mindre effektivt eftersom hotellen inte har 100% beläggning, vilket ett bostadshus normalt har.

Boendet på såväl hotell som i bostadshus innebär att miljöslitaget är starkt sammanbundet med livsstilen och aktiviteter som att bo, äta, städa, tvätta, resa, kommunicera samt avfallshantering och fritidsverksamhet.

Det er nødvendigt at tilpasse resultater fra LCAer og LCI på sammenlignelige områder, da der ikke findes LCAer udført alene for hotel/overnatningsområdet. Sammenlignelige områder er en families ressourceforbrug og miljøbelastning. Der findes et detaljeret dansk studie fra 1996 (kilde: 1, side 12) og dette studie konkluderer at:

- Aktiviteten spisning (fremstilling af fødevarer, indkøb i bil, opbevaring, madlavning, opvask med videre) udgør lidt mere end 1/3 af familiens samlede ressourceforbrug og miljøbelastning.
- Biltransporten (den del der ikke vedrører indkøbet) og rumopvarmningen er omtrent lige store og udgør lidt under 1/3 af udledningerne til omgivelserne.
- Samlet udgør spisning, transport og opvarmning 2/3 af en modelfamilies samlede andel i ressourceforbruget og 3/4 af udledningerne til miljøet.
- 1/3 af ressourceforbruget og 1/4 af miljøbelastningerne vedrører vareforbruget ved fritidsaktiviteter i hjemmet (incl. boligindretning), beklædning (incl. vask) hygiejne og sundhed (incl. bad med videre) og rengøring.

Utifrån detta antas de viktigaste miljöaspekterna för hotell vara energi-, vattenförbrukningen, kemikalieanvändningen och avfall. Det är främst dessa områden kriterierna fokuserar på.

Kriteriernas version och giltighet

Kriterierna version 1.0 fastställdes den 1 oktober 1999.

En revidering genomfördes och version 2.0 fastställdes 3 oktober 2002. Den största förändringen vid denna revidering var att förtydliga och minska antalet på kraven samt göra kriterierna mer användarvänliga. Nuvarande version, 2.3, är giltig till 31 juni 2008.

Föreliggande remiss avser version 3 av kriterierna.

Den nordiska marknaden

Intresset för miljöfrågor, främst klimatfrågan, är starkt växande i hela Norden och det avspeglas också på intresset för att miljöpåverka sin verksamhet till exempel med en miljömärkning.

Hotell-kriterierna har fått ett visst genomslag på svenska marknaden och väntas även få genomslag på norska och danska marknaden inom kort.

Tabell antal licenser

Land	Antal licenser
Danmark	1 (som innefattar 4 hotell)
Finland	5
Island	2
Norge	21
Sverige	96

Danmark

En barriär i Danmark er at man har ett lagkrav som fastholder avgiften på 0,4% af hele omsætningen og ikke giver mulighed for at beregne afgiften af halvdelen af omsætningen som i de øvrige nordiske lande og som EU gör för hoteller. Det er imidlertid muligt at loven ändres, den er under behandling netop nu (april 2006).

Finland

Kriterierna har haft lågt genomslag i Finland. Under åren har Finland marknadsfört kriterierna många gånger med olika kampanjer t ex seminarier runt i landet och flertal besök hos potentiella kunder. Ett hinder mot licensiering anges vara för höga avgifter, kostnad / nytta-balans dålig, det finns andra miljökampanjer och program samt för tung dokumentationsbörda för att få licens.

Island

På Island er et hotell och et vandrarhem Svanemærket. Sidste år (2005) var hoteller 75 i Island (3706 værelser). I det hele er overnattingssteder 328 (8046 værelser) samme år. Tillväxten i den islandska overnattingsbransjen er stor. Sidan år 2000 har antall hotel ökat med over 40% och antall andre overnattingssteder (gæsthem, vandrarhem m.m.) har ökat om 32%. Sidste år har intressen for miljömål inom turistbransjen ökat. Derimot har marknadaktiviteter varit få från Svanens sida de sidste år, men trods detta har några gæsthem och små hotell kontakteret Umhverfisstofnun och meldet deres interesse for mærkningen.

Norge

I Norge er det økende interesse for miljømerking av hoteller. Två kedjor har gått in för miljömärkning och man har store forventninger til at disse kjedene gis uttelling for sin miljøatsning i og med at to store innkjøperorganisasjoner sier de vil kreve oppfyllelse av Svanens krav fra og med høsten 2007.

Sverige

Den svenska hotellnäringsen består enligt Sveriges hotell och restaurangförbund (SHR) av ca 1600 hotell. Av dessa dominerar 300 stycken marknaden samt 700 ingår i någon form av kedja. För närvarande visar flera kedjor intresse av miljömärkning.

Andra märkningar

Det finns ett flertal olika miljömärkningar för hotell och vandrarhem inom Norden till exempel Gröna Nyckeln (Danmark och Sverige), Miljöfyrtornet (Norge), Green Globe 21 och Blomman. Dessutom finns lokala diplomeringar i flera kommuner. Branschen har också en egen kvalitetsmärkning där standarden på ett hotell redovisas i antal stjärnor från en till max fem stjärnor

3 Om kriterieutvecklingen/revideringen

Mål med revideringen

Målet är att ta fram reviderade kriterier som är en tydlig och trovärdig hjälp i miljöarbetet för hotell/vandrarhem/konferenser och som driver hotellens miljöarbete till tydliga miljövinster. Målet är också att ha färre men relevanta krav så optimalt anpassade som möjligt till samtliga nordiska länder. De ska vara attraktiva på den nordiska marknaden så att ett svanmärkt hotell ska efterfrågas av hotellkunder och inköpare.

Om denna revidering

Revisionen har genomförts i form av ett sekretariatsarbete men med kontinuerlig kontakt med licensinnehavarna.

Deltagare från Nordisk Miljömärkning har varit:

Lena Rogeman	Projektledare
Susanne Möller	Projektansvarig Danmark
Jaakko Suursalmi	Projektansvarig Finland
Marte Kjölberg Thommesen	Projektansvarig Norge
Malin Möller	Projektansvarig Sverige

Områdeskoordinator har varit Kristian Dammand Nielsen

Mycket erfarenheter har tagits från årsrapporterna och de kontrollbesök som kontinuerligt genomförs hos samtliga licensinnehavare. Der er afholdt indledende møder med brancheorganisationer for hoteller i Danmark og Finland.

I Norge har man haft möten med hotellkedjorna Radisson och Scandic. I Sverige har också under kriterieutvecklingen specifika frågor diskuterats med representanter för Scandickedjan samt Milgårdarna.

Under remissen är det planerat att ha möten med grupper av licensinnehavare.

4 Motivering av kraven

Gränsvärden

Generellt

Klassindelningen är i stort sett oförändrad sedan tidigare version. Det är också viktigt att påpeka att klassindelningen ska ses som en generalisering, hvis det skulle gøre

eksakt så ville det kräva en meget stor mängde data, som hverken miljömärkningen eller andre har.

Klassindelningen bör tolkas som en indikator på att hotellet som placeras i klass A har högre standard än de i klass C. Hotell med högre standard förbrukar generellt mer av allt jämfört med ett mycket enkelt hotell.

Parametern logibeläggning är kvar oförändrad för klassindelningen. Hotellen hamnar i en högre klass ju högre logibeläggningsgraden är. Det primära skälet till detta är att energiförbrukningen räknas per ytenhet och inte per gästnatt. Varje extra gäst drar mer energi i form av användning av varmvatten och elförbrukning.

Efter licenshaveres erfaring vil gästers aktivitet påvirke forbruget:

Forretningsrejsende (eller andre rejsende på vej fra et stede til et andet) har et lavt forbrug, rejser alene og de ankommer sent, overnatter, spiser morgenmad og rejser videre. Herimod vil ferierende gæster, der ofte er familier, med flere personer på et rum og kursusgæster, have et højt forbrug, da de ofte ankommer tidligt og har mange eller alle deres aktiviteter på stedet, flere måltider og fritidsaktiviteter på selve hotellet eller kursusgården. Et hotel med en høj belægningsprocent bestående af forretningsrejsende vil have langt lettere ved at overholde grænseværdien end et "feriehotel" eller kursusgård alene på grund af gæsternes adfærd. Der er ingen miljøforbedring i at præmiere den første type frem for den anden.

Vid revideringen 2001 skedde en viss justering av klassindelningen för att kompensera för hotell med stor omsättning i restaurangen i förhållande till logiomsättningen. Problemet för denna typ av hotell var att de i stort sett var omöjligt att klara gränsvärden för kemikalier och vatten. Det visar sig att problemet till viss del kvarstår. Hotell som har extremt hög restaurangomsättning, det vill säga många externa gäster, har problem att uppfylla kraven för kemikalier och vatten.

Vi föreslår därför följande lösning, som er en videreudvikling af konceptet med ekstraforbrug for "daggæster":

Verksamheter som har en restaurangomsättning exklusive frukost på över 45 % av den sammanlagda omsättningen för restaurang och logi och som dessutom har en logibeläggning som överstiger 60 %, tillåts räkna varje restauranggäst som 0,25 gästnatt efter godkännande av Nordisk Miljömärkning.

Nivå på gränsvärdena

Vid en analys av licensinnehavarnas uppfyllande av gränsvärdet vid ansökningstillfället visar det sig att de finska och svenska licensinnehavarna i snitt klarar 2,26 (ud af 96 licenser) av de fyra gränsvärdena medan de norska klarar 3,71 (ud af 21 licenser). Det finns inga generella förklaringar till detta. Varje enskild anläggning är unik och förutsättningarna varierar stort.

Vi föreslår i denna revidering att gränsvärdet för energi ska vara obligatoriskt. På detta sätt önskar Nordisk miljömärkning driva att de hotell som har extremt hög energiförbrukning måste reducera sin förbrukning för att kunna bli Svanmärkt. Kravnivån sänks med cirka fem procent för att inte göra det omöjligt att uppfylla kravet men kravet innebär ändå en tydlig skärpning då det blir obligatoriskt att uppfylla.

Eftersom viss del av energiförbrukningen är proportionell mot antalet gäster och gränsvärdet inte ska arbeta emot en hög beläggning ger vi möjlighet för hotellet att välja mellan två alternativa gränsvärden.

Alternativ 1: Gränsvärdet avser total energiförbrukning per år och kvadratmeter för driften av anläggningen med avseende på uppvärmning och el.

Alternativ 2: Gränsvärdet avser total energiförbrukning per år och gästnatt för driften av anläggningen med avseende på uppvärmning och el. Detta gränsvärde är vid utskick av remissen inte färdigt att presentera mer än som en idé med ett exempel.

Övriga värden kommer att tas fram och värderas under remisstiden.

Kopplingen till poängkravet där man får poäng om man ligger en viss procentandel under gränsvärdet ligger kvar på samma nivå som i version 2 av kriterierna.

Nivån på gränsvärdet för vattenförbrukning och kemikalieanvändning ligger på en nivå som kräver anpassning men är möjlig att uppnå. Gränsvärdet för avfall föreslås skärpas i denna revision då i princip alla anläggningar utan problem klarar kravet.

Energikraven

När det gäller kraven rörande energi är kraven satta för att minska energiförbrukningen, gynna förnybar energi och premiera att el inte används för uppvärmning.

Gränsvärdet för energi är obligatoriskt att uppfylla. 36 % av total andel poäng rör energisparande åtgärder och användning av förnybara råvara. Nedan följer en noggrannare genomgång av utvalda energikrav.

Energiöversyn

Kravet syftar till minska energianvändning samt att göra anläggningen koldioxidneutral. De flesta anläggningar kan genom olika åtgärder minska sin energianvändning. Detta ska framgå i ett åtgärdsprogram. Inom de närmaste åren kommer EU-direktiv 2002/91/EG Byggnaders energiprestanda att implementeras i alla EU-stater. Direktivet innebär att alla fastigheter ska genomgå en energiöversyn. I Danmark är detta direktiv redan implementerat; men i övriga nordiska länder kommer det dröja till 2009 innan direktivet är helt implementerat.

I huvudsak innehåller direktivet fem krav som ska införas i medlemsstaterna:

- En metodik för beräkning av byggnaders integrerade energiprestanda
- Minimikrav på energiprestanda för nya byggnader
- Minimikrav på energiprestanda för stora renoveringar/ändringar av byggnader
- Energicertifiering av byggnader
- Besiktning av värmesystem, med panna/brännare och luftkonditioneringsystem samt en bedömning av värmesystem som är äldre än 15 år.

Till nästa revidering av kriterierna bör implementeringen vara genomförd i samtliga länder och det borde ge stora möjligheter att kunna ställa väl underbyggda energikrav.

Värme och el

Dessa två krav ersätter kraven Direktverkande el, Fossila bränslen och El. Intentionen är att minska användning av el till uppvärmning och gynna en förnybar energikälla. I kravet på Värme exkluderas el som energikälla vilket understryker vår intention att minska användning av el till värme. Men hotellet får poäng i kravet vid användning av

värmepump även om en värmepump drivs med el. Ju effektivare värmepump desto mer poäng. Se under kapitel förklaringar hur poängen beräknas. Om man använder el från förnybar energikälla får man poäng i kravet El.

Valget om att behandla elektricitet separat från annan energi är gjort för att knytta sig till några speciella problemställningar till elektricitet. Elektricitet är "højværdig" energi, som i størst mulig grad bør bruges til formål hvor ingen andre energiformer kan bruges, dvs. til mekanisk arbejde. "Højværdig" blandt andet fordi produktion af el udfra brændsler kræver omkring 3 MJ brændsel for at producere 1 MJ el, med undtagelse af vand, vind, sol og bølgekraft. Den resterende del bliver til varme, hvis udnyttelse bør fremmes. På grund af høj vækst i elektricitetsforbruget og lavt potentiale for udbygning af fornybare energikilder er en sænkning af elektricitetsforbruget en prioriteret opgave i alle nordiske lande. Til produktion af lavtemperatur termisk energi findes flere alternativer til fremstillingen, som ikke egner sig til produktion af elektricitet (fx. varmepumper, solpaneler, spildvarme).

I dokumentationskravet til kravet på El foreslås att bara godkänna mix från specifikt elbolag, inte på lands eller nordisk nivå. Om elbolaget säljer el från förnybar energikälla separat ska denna räknas från innan energimixen beräknas. Detta för att styra mot en aktiv handling från elkunden. I Norge skal alle el-leverandører ved etterspørsel kunne oppgi sin energimix til kundene (fra 1.1.2007). Men for de som har samme mix som landsgjennomsnittet, holder det å vise til en hjemmeside der Norges gjennomsnittlige energimix er oppgitt.

Ventilation

Justering av inomhusklimat, ventilation och kylning, utgör en betydande del av energiförbrukningen i byggnader. En källa anger att mellan 10 till 40 procent av en byggnads energiförbrukningen¹ används till ventilationen. Mange bygninger kan spare 40 til 50 procent af elforbruget til ventilationsanlægget ved at tilpasse luftmængder og driftstider til behovet og udskifte komponenter og aggregater til typer med høj effektivitet. Hvis luftmængderne er for store i forhold til kravet, er der meget at spare ved at sætte luftmængderne ned. For eksempel giver 20 procent reduktion i luftmængden en elbesparelse på 44 procent. Reduktion af driftstiden giver en elbesparelse, der svarer til tidsreduktionen. For eksempel giver ti procent lavere driftstid en elbesparelse på ti procent. 10% kortere driftstid kan gi en elsparelse på 10% ved antagelse om at effekten er konstant.

Kontorsmaskiner

Hotellet får poäng för inköp av miljömärkta kontorsmaskiner, se bilaga 2 för mer information om miljömärkta kontorsmaskiner. Hotellet får också poäng när maskinerna verkligen är inställda med en automatisk funktion att gå ned på standby efter en viss tid. Kravet har fått ett tillägg med "Om minst 50% av kontorsutrustningen är anslutna till en elsparskena får man 0,5p". En elsparskena fungerar så att all utrustning som är kopplad till skenan stängs av när man stänger av datorn (om den är kopplad till skenan)². Se vidare <http://www.sparel.dk/article.asp?MenuID=143>

¹ Elsparefonden i Danmark www.elsparefonden.dk 2006-12-19

² <http://www.sparel.dk/article.asp?MenuID=143> 2006-10-20

Med miljömärkt menas produkt märkt med Svanen, EU-blomman, Bra Miljöval eller TCO 99 och senare versioner.

TV-apparater

Kraven är helt fokuserade på att apparaterna är inställda på låg effekt i aktiv och passiv standby. Begreppen aktiv och passiv standby definieras enligt följande:
Aktiv standby: the TV connected to a power source produces neither sound nor vision but is exchanging / receiving data from an external source
Passiv standby: the TV is connected to a power source, produces neither sound nor vision, and is waiting to be switched into the modes 'off', 'active standby' or 'on' on receipt of a direct or indirect signal, e.g. from the remote control.
Man kan också få 0,5 p poäng om det finns en rutin som säger att rengöringspersonal ska stänga av TV-apparaten vid städning.

Minibarar

Minibarar har en relativt sett hög energiförbrukning och det är därför viktigt att de är energisnåla. Minibarar står också "på" hela tiden. Det finns mycket energisnåla minibarar, också sådana som utvecklats speciellt för hotellrum. Poängen återspeglar att det finns nya lösningar tillgängliga, bl a Peltier- teknik. Det är dock möjligt att få poäng med konventionella tekniska lösningar, om installationen av minibaren är ändamålsenlig vad gäller placering och luftflöde.

Transporter

Den stora miljöpåverkan från transporter kommer från varutransporter till och från hotellet samt från gästernas persontransporter. Det är för hotellet svårt att styra dessa. De kan däremot styra sina egna transporter och poäng ges därför till hotellets egna bilar som dels drivs av förnybart bränsle eller är extremt energisnåla. Kravnivån på de energisnåla bilarna som drivs med fossilt bränsle är tagen från definitionen av Miljöbilar som Vägverket i Sverige har tagit fram³. Dessutom ges poäng om man tydligt informerar gästernas om allmänna kommunikationer samt tillhandahåller tidtabeller.

Temperatur poolvattnet

Kravet syftar till att minska energianvändning. Temperaturen är vald utifrån en normal temperatur vid bassängbad inomhus.

Vattenförbrukning

Även om vattentillgången i Norden, utom i Danmark, generellt är god anses vattenförbrukningen vara en viktig miljöparameter. Detta är mycket beroende på att vattnet slutligen blir avloppsvatten som ska renas och åter föras till naturen. Det är lättare att rena mindre mängder vatten med större koncentration föroreningar, än stora mängder vatten med låg koncentration. Der kräves också resourcer til at transportere vandet.

³ <http://www.vv.se> 2007-01-15

Vattenanvändig kan också vara kopplat till energiförbrukning när uppvärmt vatten bruges i bad og køkken. Att då spara varmvattenförbrukning är direkt en energibesparing.

Gränsvärdet och de sex poängkraven styr alla mot minskad användning av vatten. Se vidare bilaga 1 där analys av kraven presenteras.

Kemiska produkter

Kriterierna styr mot minskad användning av kemiska produkter och premierar bättre alternativ ur miljösynpunkt. Många krav är kopplade till inköp av miljömärkt produkt. Både gränsvärdet, nio av de obligatoriska kraven och dessutom 24 % av den totala poängsumman gäller dessa åtgärder. Se vidare bilaga 1. Nedan följer en kortfattad motivering av kraven.

Gränsvärde kemikalier

Genom att ha ett gränsvärde som reglerar användningen av kemiska produkter begränsar miljömärkning användningen av kemikalier. Miljömärkningen vill förhindra överkonsumtion av kemiska produkter och att onödiga mängder kemikalier kommer ut i avloppet.

Miljöfarliga produkter

Produkter med dålig nedbrytbarhet kan orsaka miljöproblem idag eller i framtiden. Ytterst allvarliga kan effekterna bli om de samtidigt uppvisar hög akut toxicitet. Därför förbjuds produkter klassificerade med riskfrasen R50/53 - mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.

Reaktiva klorföreningar

Dessa är hälsoskadligt vid hudkontakt och vid förtäring samt giftigt mot akvatiska organismer. Kemiska föreningar som innehåller aktivt klor kan vid hög temperatur och vid hög smutsbelastning bilda organiska klorföreningar som är farliga. Klororganiska ämnen kan också bildas i avloppssystemet. Dessa kan vara både giftiga, svårnedbrytbara och bioackumulerbara. Därför finns det goda argument att inte tillåta användningen av aktiva klorföreningar. Tillgång till mindre hälso- och miljöskadliga alternativ finns idag

Tensider

Dessa ska vara lätt nedbrytbara. En mycket viktig egenskap är organiska ämnens nedbrytbarhet. Svårnedbrytbara ämnen anrikas i miljön och kan både nu och i framtiden utgöra en risk även om de inte uppvisar någon akut toxicitet. Kunskapen om svårnedbrytbara ämnens långsiktiga verkan i miljön är ofta bristfällig. Snabb nedbrytning under syrerika (aeroba) förhållanden är därför av stor betydelse från miljösynpunkt. Tillgången på lätt nedbrytbara tensider bedöms som god.

Alkylfenoletoxylater (APEO)

Dessa exkluderas, eftersom dess nedbrytningsprodukter är icke-nedbrytbara och betraktas som miljöfarliga samt vissa av dessa har EU deklarerat som hormonstörande ämnen (t.ex. nonylfenol).

Alkylfenolderivater (APD)

Detta är ämnen, som avledas av APEO, och utestängs, därför att de inte är lätt nedbrytbara och är hälsoskadliga.

Linjära alkybensen-sulfonater (LAS)

Dessa förbjuds eftersom de inte är anaerobt nedbrytbara och att de är giftiga för vattenlevande organismer. Giftighet och nedbrytbarhet varierar beroende på kolkedjelängden och var bensenringen är placerad.

Avfall

Att avfall uppstår är ett stort problem generellt i samhället. Svanens kriterier ställer genom gränsvärdet krav på hur mycket sorterat avfall som får uppstå. De obligatoriska avfallskraven säkerställer att miljöfarligt avfall omhändertas på ett riktigt sätt och att avfall källsorteras för att uppnå mindre mängd sorterat avfall. Att förbygga avfall är mer effektivt till att spara resurser och miljöpåverkan än att genanvända och att gynna återpackning är viktigt för att minska avfallsmängderna.

Fem obligatoriska krav och 12 % av den totala poängsumman rör avfallsområdet. Se vidare bilaga 1.

Miljömärkta produkter

Kravet på inköp av miljömärkta produkter gynnar alla de miljöeffekter som respektive miljömärkt produkt driver. I bilaga 2 följer en kort beskrivning av de viktigaste aspekterna som kan förekomma hos de vanligast förekommande miljömärkta produkterna i en hotellverksamhet förutom de som redan beskrivits under Kemikalier.

Kommentarer till övriga krav

Sänglinne och frotté

I kriterierna prioriteras miljömärkt produkt framför ekologiskt odlad fiber men enbart ekologisk fiber ger också poäng. Fördelen med miljömärkt produkt kan ses vidare under textilier i bilaga 2.

Tvätt

Det finns ett obligatoriskt krav på inköp av miljömärkta tvättmedel. Hotell anlitar ofta externt tvätteri. Tvätterier står för en stor miljöbelastning i form av hög energi- och vattenförbrukning och användning av stor mängd kemikalier. Därför får hotellet två poäng om man anlitar ett svanenmärkt tvätteri som uppfyller stränga krav på energi- och vattenförbrukning samt krav på vilka kemikalier som används. Om hotellet tvättar själva är det positivt genom minskade transporter och att man använder miljömärkta tvättmedel.

Kök, matsal och restaurang

Kraven i kapitel Kök, matsal och restaurang är helt harmoniserat med Kriterierna för Svanmärkt restaurang undtagen at de obligatoriska kraven i Kriterierna för Svanmärkt Restaurang er blevet til valfria poängkrav for hotellet men med samme ordlyd. Det innebär att vissa nya krav har tillkommit i forhold til hotel version 2. Motivering till dessa följer nedan. För en utförligare bakgrund hänvisas till bakgrundsdocumentet för Svanmärkning av restauranger, som findes på hjemmesiden.

Ekologiska livsmedel

I det ekologiska jordbruket används inte kemiska bekämpningsmedel, konstgödsel och genmodifierade organismer. Miljöfördelarna av ekologisk produktion är bland annat en gynnad biologisk mångfald och att naturen slipper utsättas för kemiska bekämpningsmedel.

Vegetarisk ätt

LCAer har vist at det er langt mere ressourcekrævende at fremstille kød end grønsager og derfor giver det en miljøgevinst at fremme vegetariske retter. En større andel af grønsager i kosten er også gavnligt for sundheden.

Regionala livsmedel

Målet med kravet är att främja en bärkraftig landsbygd och i viss mån också att minska transporter av livsmedel.

Rättvisemärkta produkter

Rättvisemärkt är en etisk och social märkning med fokus på mänskliga rättigheter. Genom att använda Rättvisemärkta produkter kan man bidra till en bättre och friare framtid för både barn och vuxna i de fattigare delarna av världen.

GMO

Genom genteknik finns idag möjligheter att tillföra grödor och livsmedel egenskaper som inte går med traditionellt förädlingsarbete SM: selvom nogle også kunne være fremkommet ad traditionel vej. Svanen avstår att ta ställning till om GMO generellt är bra eller dåligt men ger poäng till de hotellrestauranger som på menyn informerar gästen om erbjuden mat inneåller GMO. På detta sätt ger man gästen möjlighet att själv välja om man vill äta sådan mat.

Miljöledningssystem

Kraven är till viss del ändrade med målsättningen att de ska fungera som en större praktisk hjälp i miljöarbetet. Varje åtgärd ska vara mätbar och tidsbestämd, ansvarig person ska vara utsedd och resurs ska vara tilldelad. Kraven följer till viss del krav i restaurangkriterierna men inga poäng ges för miljöledningen.

5 Ändringar jämfört med tidigare version

I detta kapitel synliggörs ändringarna mellan version 2 och remissen. Dels i nedanstående tabell dels motiveras vissa ändringar ytterligare. All övrig motivering till kraven finns i kapitel 4.

Version 2	Remiss 2007-01-19)	Ändring
1.2 Gränsvärde energi	1.2 Gränsvärde energi	Kravet är skärpt då det nu är obligatoriskt för samtliga. Kravnivån är ändrad, cirka 5% slappare.
1.3 Gränsvärde vattenförbrukning	1.3 Gränsvärde vattenförbrukning	Kravet oförändrat
1.4 Gränsvärde kemiska produkter	1.4 Gränsvärde kemiska produkter	Kravet oförändrat
1.5 Gränsvärde avfallshantering	1.5 Gränsvärde avfallshantering	Kravnivån är skärpt med 10 %.
2.1 Drift och underhåll		
O1 Värmepumpar och kylanläggningar och		Borttagna pga lagkrav
O2 Värmepumpar och kylanläggningar		Borttagna pga lagkrav
O3 Vatten och avlopp		Borttagna pga lagkrav
P1 Energiförbrukning	P1 Energiförbrukning	Kravet identiskt
P2 Energiöversyn	P2 Energiöversyn	Kravet förtydligat med att målet ska vara energibesparing och att få anläggningen koldioxidneutral samt att översynen ska genomföras av en extern person.
P3 Direktverkande el		Kravet borttaget. Effekten blir densamma i krav P3 Värme
P4 Fossila bränslen, kärnkraft och fjärrvärme	P3 Värme	Syfte att gynna förnybara energikällor kvarstår men ändrad kravformulering
P5 El	P4 El	Syftet med att gynna förnybara energikällor kvarstår men ändrad kravformulering
P6 Värmepumpar och kylmaskiner	P5 Köldmedium	Syftet kvarstår att gynna att inte CFC och HCFC inte används. Ändrad kravformulering
P7 Värmeåtervinning	P6 Värmeåtervinning	Kravet förtydligat
P8 Kylning och kylaggregat		Kravet borttaget på grund av obefintlig styrbarhet för miljömärkningen. Denna typ av installationer som kräver stora investeringar

		planeras och installeras vid nybyggnad.
P9 Ventilation	P7 Styrning av ventilation och innebelysning	Kravet utvidgat till att också omfatta innebelysning.
P10 Avlopp		Kravet borttaget på grund av att finns lagkrav eller politiska intentioner som styr så att det blev omöjligt att formulera ett gemensamt nordiskt krav.
P11 Urinoarer		Kravet borttaget då alla uppfyllde kravet och det inte ansågs vara befogat att göra kravet obligatoriskt.
P12 Bastu	O1 Bastu	Kravet har blivit obligatoriskt
P13 Belysning	O2 Belysning	Kravet har blivit obligatoriskt
Förbrukningsartiklar		
O4 Kvicksilver i lågenergilampor och lysrör	O3 Kvicksilver i lågenergilampor och lysrör	Kravet är ställt så att ju längre livstid lampan har desto högre halt kvicksilver tillåts.
P14 Tvål och schampo	P11 Tvål och schampo	Kravet är i princip oförändrat
P15 Toalett och hushållspapper	O4 Köksrullar, pappershanddukar och toalettpapper	Kravet är skärpt genom att det blivit obligatoriskt
P16 Kontorspapper	P13 Inköp av miljömärkta förbrukningsartiklar	Kravet oförändrat
P17 Trycksaker	P12 Trycksaker	Kravet anpassat till nya kriterierna för Tryckerier
P18 Lågenergilampor	P14 Lågenergilampor	Kravet oförändrat
P19 Batterier	P13 Inköp av miljömärkta förbrukningsartiklar	Kravet i princip oförändrat
P20 Tonerkassetter	P13 Inköp av miljömärkta förbrukningsartiklar	Kravet oförändrat
	P16 Dricksglas och muggar	Nytt krav för att minska användning av engångsartiklar
P21 Handdukar etc	O4 Köksrullar, pappershanddukar och toalettpapper P13 Inköp av miljömärkta förbrukningsartiklar	Inköp av miljömärkta pappershanddukar har skärpts då det blivit obligatoriskt. Inköp av miljömärkta

		handduksautomater oförändrat. Det är borttaget att få poäng för handblåsar.
	P15 Tonerkassetter	Nytt krav
Inventarier och övrig utrustning		
O5 Textilier	O5 Textilier	Kravet i princip oförändrat
O6 Inredning	O6 Inredning	Kök och våtrum undntas nu från kravet
P22 Arbetskläder	P18 Miljömärkta kapitalvaror / sällanköpsvaror	Kravet oförändrat
P23 Arbetskläder	P17 Arbetskläder	Kravet i princip oförändrat
P24 Kontorsmaskiner	P18 Kontorsmaskiner	Kravet är förtydligat
P25 Kontorsmaskiner	P19 Miljömärkta kapitalvaror / sällanköpsvaror	Kravet oförändrat men poängen halverad för att vara likvärdig med övriga krav i dokumentet.
P26 Inredning och inventarier och tjänster	P19 Miljömärkta kapitalvaror / sällanköpsvaror P20 Miljömärkta tjänster	Kravet oförändrat i nivå men uppdelat i produkt och tjänst för att göra tydligare
Gästrum		
O7 Rökfria rum	O7 Rökfria rum	Kravet oförändrat
O8 Toaletter		Kravet är borttaget eftersom det är standard idag
P27 Sänglinne	P21 Miljömärkt sänglinne och frotté	Kravet är ändrat och förtydligat så att det tydligt gynnar miljömärkt produkt
P28 Frotté	P22 Ekologiskt sänglinne och frotté	Kravet är ändrat och förtydligat så att det tydligt gynnar miljömärkt produkt
P29 Belysning	P23 Belysning	Kravet förtydligat
P30 TV-apparater	P24 TV-apparater	Kravet är skärpt.. Också möjlighet få 0,5 p poäng om det finns en rutin att rengöringspersonal ska stänga av TV-apparaten vid städning.
P31 Minibarer	P25 Minibarer	Kravet skärpt och

		poängnivån höjd
P32 Toaletter	P8 Toaletter	Kravet flyttat till kap drift så att det gäller också för allmänutrymmen. Därmed skärpt.
P32 Toaletter	P9 Toaletter	Kravet flyttat till kap drift så att det gäller också för allmänutrymmen. Därmed skärpt.
P34 Snålspolande kranar	P10 Snålspolande kranar	Kravet är skärpt till lägre flöde och flyttat till kap drift så att det gäller också för allmänutrymmen
P35 Snålspolade duschmunstycken	P26 Snålspolande duschar	Kravet i princip oförändrat
P36 Engrepps vattenblandare	P27 Vattenblandare av engreppsmodell	Kravet oförändrat
P37 Tvål och schampo	P28 Tvål och schampo	Kravet oförändrat men poängen sänkt
P38 Engångsartiklar	P29 Engångsartiklar	Kravet är skärpt genom att också omfatta gästrummen. Poängen är sänkt.
P39 Avfallssortering	P30 Avfallssortering	Kravet är oförändrat
P40 Papperskorg	P31 Papperskorg	Kravet är oförändrat
Kök och matsal	Kök, matsal och restaurang	
O9 Engångsartiklar	O8 Engångsartiklar	Kravet är i princip oförändrat
O10 Kemiska produkter för diskning	O9 Kemiska produkter för disk	Kravet skärpt då det är obligatoriskt med 80% miljömärkt produkt
O11 Kemiska produkter för diskning	O9 Kemiska produkter för disk	Kravet skärpt då det är obligatoriskt med 80% miljömärkt produkt
	O10 Rökfri matsal	Nytt krav
P41 Ekologiska produkter	P32 Poäng för ekologiska livsmedel och drycker	Kravet differentierat mellan de olika nordiska länderna beroende på olika förutsättningar att erbjuda ekologiska produkter. Syftet kvarstår.

P42 Plastfilm utan PVC		Kravet borttaget så som i restaurangkriterierna
P43 Diskkemikalier	O9 Kemiska produkter för disk	Kravet obligatoriskt
P44 Organiskt avfall	P48 Organiskt avfall	Kravet i princip oförändrat men flyttat till kapitel Avfall
P45 Dosering av diskkemikalier	P34 Dosering av diskkemikalier	Gamla P45 och P46 sammanslagna till ett krav och poängen minskad.
P46 Översyn av automatisk dosering	P34 Dosering av diskkemikalier	Gamla P45 och P46 sammanslagna till ett krav och poängen minskad.
	P33 Rättvisemärkta produkter (Fair trade)	Nytt krav från restaurangkriterierna
Städning och tvätt		
O12 Reaktiva klorföreningar	O11 Reaktiva klorföreningar	Kravet i princip oförändrat, undantag infört för rengöring där myndigheterna rekommenderar att desinfektionsmedel ska införas.
O13 Tvätt		Kravet är borttaget. Istället ersatt med obligatoriskt krav på miljömärkta tvättmedel samt poäng för val av tvättinstans.
O14 Kemiska produkter för städning och tvätt	O12 Tvättmedel	Kravet skärpt då miljömärkt produkt är obligatorisk
O15 Kemiska produkter för städning och tvätt	O13 Kemiska produkter för städning	Kravet skärpt då miljömärkt produkt är obligatorisk
P47 Torra städmetoder	P42 Torra städmetoder	Kravet kvar men förtydligat
P48 Kemiska produkter	O12 Tvättmedel O13 Kemiska produkter för städning	Kravet har blivit obligatoriskt
P49 Kemiska produkter	P45 Kemiska produkter	Kravet kvar men förtydligat
P50 Exakt dosering	P44 Exakt dosering P43 Tvätt	Kravet i princip oförändrat Nytt krav
Avfall		
O16 Avfallshantering		Kravet är borttaget pga det styrde ej och tillförde inget pedagogiskt värde.
O17 Retureballage	P47 Retureballage	Kravet omgjort till ett poängkrav för att driva till

		en aktiv handling.
O18 Farligt avfall	O14 Miljöfarligt avfall	Kravet i princip oförändrat
O19 Källsortering	O15 Källsortering	Kravet i princip oförändrat
P51 Ytterligare källsortering	P46 Ytterligare källsortering	Kravet oförändrat
P52 "Förbrukade" inventarier		Kravet borttaget därför att den önskade handlingen täcks av andra krav (källsortering).
P53 Batterier	O16 Batterier	Kravet skärpt då det gjorts obligatoriskt.
Transporter		
O20 Egna fordon		Kravet är borttaget därför att det inte upplevdes som relevant i kriterier för hotell.
P54 Egna fordon	P49 Egna fordon –	Kravet är i utökad med att alternativt ge poäng för energisnåla fordon som drivs av fossilt bränsle.
P55 Leverantörer av varor		Kravet är borttaget därför att det var en tung dokumentation som inte drev till en konstruktiv handling i ett miljöperspektiv.
P56 Allmänna kommunikationer	P50 Allmänna kommunikationer	Kravet är i princip oförändrat
P57 Samtransport		Kravet är borttaget därför att det inte drev till någon extra aktivitet.
P58 Cyklar och hästar	P51 Cyklar och hästar	Kravet är kvar men poängen minskad
Extra poäng från gränsvärden	Extra poäng från gränsvärden	Kravet oförändrat
Myndigheter, säkerhet och hygien	O23 Lagar och myndighetkrav	Kravet finns dels i O23 dels i ansökningsblanketten
Extra krav för hotell med restaurang	Kök, matsal och restaurang	
P59 Ekologiska livsmedel	P32 Poäng för ekologiska livsmedel och drycker	Kravet differentierat mellan de olika nordiska länderna beroende på olika förutsättningar. Syftet kvarstår.
P60 Vegetarisk rätt	P36 Vegetarisk rätt	Kravet oförändrat men poängen minskad
P61 Råvarans ursprung	P38 Huvudingrediensernas	Kravet i princip oförändrat

	ursprung	men poängen minskad
P62 Returflaskor eller fat / tank	P40 Returflaskor eller fat / tank	Kravet i princip oförändrat men poängen minskad
P63 Diskmaskin	P41 Energi och vattenbesparande åtgärder	Kravet skärpt och poängen minskad
P64 Diskmaskin		Kravet är borttaget
P65 Spolkranar	P41 Energi och vattenbesparande åtgärder	P42 Energi och vattenbesparande åtgärder
P66 Spis	P41 Energi och vattenbesparande åtgärder	Kravet i princip oförändrat dock glaskeramikhäll ersatt med lågstrålande häll
P67 Vatten och energimätning	P41 Energi och vattenbesparande åtgärder	Kravet oförändrat
P68 Avfallsmätning		Kravet borttaget därför att det är en relativt arbetsam mätning som inte ger något extra då det redan finns flera krav på avfallssortering.
P69 Servetter	P13 Servetter	Kravet kvar men flyttat till kapitel Förbrukningsartiklar
	P35 Regionala livsmedel och drycker	Nytt krav från restaurangkriterierna
	P37 Deklaration om maten innehåller GMO	Nytt krav från restaurangkriterierna
	P39 Mat med dokumenterat hållbart ursprung	Nytt krav från restaurangkriterierna
Extra krav för hotell med konferensanläggning		
	O17 Källsortering	Nytt krav som gör papperssortering obligatoriskt
P70 Källsortering	P52 Källsortering	Kravet utvidgat då papperssortering blivit obligatoriskt
P71 Konferensblock och blädderblock	P53 Konferensblock P54 Blädderblock	Gamla kravet uppdelat i två krav och ger totalt mer poäng.
P72 Dricksglas	P55 Dricksglas	Kravet oförändrat
	P56 Ekologisk frukt	Nytt krav
Extra krav för hotell med pool	Extra krav för hotell med spa/pool/varma källor	
P73 Pool	P57 Pool - desinfektion	Kravet oförändrat
P74 Pool	P58 Pool -	Kravet oförändrat men

	rengöringskemikalier	minskad poäng
P75 Poolavdelning/SPA	P59 Poolavdelning/SPA/varma källor	Kravet i princip oförändrat, varma källor är inkluderat
	P60 Pool temperatur	Nytt krav
Extra krav för hotell med trädgård		
O22 Bekämpningsmedel	O18 Bekämpningsmedel	Kravet oförändrat
P76 Kompostering	O19 Kompostering	Kravet skärpt då det gjorts obligatoriskt
Extra krav och ändringar för vandrarhem		
O23 Disk och städkemikalier	O20 Disk och städkemikalier	Kravet oförändrat
O24 Avfall	O21 Avfall	Kravet oförändrat
Miljöledning		
M1 Miljöpolicy		Kravet borttaget
M2 Ständiga förbättringar	O23 Åtgärder för minskad miljöpåverkan	Kravet är förtydligat men syftet detsamma
M3 Organisation och ansvar	O22 Organisation och ansvar	Kravet är förtydligat
M4 Lagar	O24 Lagar och myndighetskrav	Kravet är i princip oförändrat
M5 Utbildning	O25 Information om Svanen till personalen	Kravet är i princip oförändrat
M6 Gästinformation	O26 Gästinformation	Kravet är i princip oförändrat
M7 Inköp		Kravet borttaget
M8 Kontinuerliga mätningar	O27 Kontinuerliga mätningar	Kravet oförändrat
M9 Styrande dokument	O28 Dokumentation av Svanens krav	Kravet är i princip oförändrat
M10 Teknisk service	O29 Energikrävande utrustning och servicejournal	Kravet är i princip oförändrat
M11 Kemikaliehantering	O30 Hantering av kemiska produkter	Kravet i princip oförändrat
M12 Årlig uppföljning	O31 Årlig uppföljning	Kravet är i princip oförändrat

Gränsvärden generell

Klassindelningen är i stort sett oförändrad sedan tidigare version. Vi föreslår dock en ändring, som är en vidareutveckling af konceptet med extraförbruk för ”daggäster”: Verksamhet som har en restaurangverksamhet som överstiger 45 % av hotellets totala omsättning och har en logibeläggning som överstiger 60 % tillåts räkna varje restauranggäst som 0,25 gästnatt efter godkännande av Nordisk Miljömärkning.

Nivå på gränsvärdena

Vi föreslår i denna revidering att gränsvärdet för energi ska vara obligatoriskt. På detta sätt önskar Nordisk Miljömärkning driva att de hotell som har extremt hög energiförbrukning måste reducera sin förbrukning för att kunna bli Svanmärkt. Kravet är satt som kWh per kvadratmeter uppvärmd yta. Denna kravnivå sänks med cirka fem procent för att inte göra det omöjligt att uppfylla men kravet innebär ändå en tydlig skärpning då det blir obligatoriskt att uppfylla.

Eftersom viss del av energiförbrukningen är proportionell mot antalet gäster och gränsvärdet inte ska arbeta mot en hög beläggning tar vi också fram som valfritt alternativ ett gränsvärde baserat på kWh per gästnatt. Detta gränsvärde är vid utskick av remissen inte färdigt att presentera mer än som idé med ett exempel. Övriga värden kommer att tas fram och värderas under remisstiden.

Kopplingen till poängkravet där man får poäng om man ligger en viss procentandel under gränsvärdet ligger kvar på samma nivå som i version 2 av kriterierna.

Gränsvärdet för usorteret avfall föreslås att skärpas med tio procent. Utifrån de inrapporterade värden vi fått från våra licensinnehavare kan vi nu se att det är möjligt att skärpa detta krav.

Gränsvärdet på vattenförbrukning och kemiska produkter föreslås vara oförändrade.

Lagkrav

Ett antal krav i version 2 av kriterierna är lagkrav som vi önskar uppmärksamma av pedagogiska skäl. Det är Svanens målsättning att gå längre än lagkrav och det ställs ett generellt krav om att ett Svanenmärkt hotell eller vandrarhem uppfyller samtliga lagkrav (Lagar och myndighetskrav i kapitel Miljöledning). Därför finns det nu anledning att ta bort några av dessa från kriterierna till exempel kravet på Värmepumpar och kylanläggningar och kravet på Vatten och avlopp.

Värme och el

Kravens utseende har förändrats men syftet är fortfarande att gynna förnybar energi och minska användning av el till uppvärmning.

Avlopp

Kravet att ett hotell som inte är anslutet till reningsanläggning med fosforfällning får poäng om de använder fosfatfria tvättmedel är i remissen borttaget. De olika nationella lagkrav och politiska intentioner som existerar i denna fråga omöjliggör ett krav, vare sig det är ett obligatoriskt eller poängkrav, som ger korrekt signal i respektive land.

Nordisk miljömärkning tycker det är viktigt att arbeta mot fosfatfria produkter. Miljömärkningen anser dock att detta ska ske i takt med att lämpliga ersättare till fosfat som komplexbildare tas fram. I Norge tillåts till exempel 3,8 vikts-% fosfor i maskindiskmedel. I Danmark har man hårt vatten, fosfat är effektivare än andra komplexbildare vid hårt vatten. Fosfat gör även att man kan minska doseringen, andra

komplexbildare som t ex citrater kräver mer kemikalier vilket leder till en ökad dosering. Inom Nordisk Miljömärkning premierar vi låg dosering eftersom detta leder både till minskad kemikalieanvändning och minskade transporter. Även om Nordens avloppsrening är väl utbyggd så finns en betydlig andel hushållsavlopp som ej är anslutna till ett kommunalt reningsverk och där fosfor riskerar att hamna i vattenmiljön. Därför ställer Svanen krav på en tydlig informationstext som informerar om att produkten innehåller fosfor och att det inte ska användas då man har enskilt avlopp.

Handblåsar

I remissen av kriterierna har möjligheten att få poäng för handblåsar på de allmänna toaletterna tagits bort.

Det senaste der er skrevet er et LCA studie fra E.T.S.A. lavet af ÖkoInstitut i Tyskland. Rapporten er lige blevet offentliggjort og viser, at der er en meget god sammenlignelighed mellem papir og tekstil når man ser det udfra en gennemsnitsbetragtning. De bagvedliggende data viser også en stor variation mellem leverandører, så der er umiddelbart fornuft i at give point for de miljømærkede varianter, der sikrer, at man ligger i den bedre ende. Når det kommer til varmlufttørrer, så er det måske nok miljømæssigt sammenligneligt (eller måske endda bedre) med de andre alternativer, men funktionelt adskiller en varmluftblæser sig og man kan derfor ikke umiddelbart sidestille produktet med de andre alternativer. Med papir og tekstil har man en mekanisk aftørring af hænderne, der også er en del af processen med at fjerne skidt og bakterier. Varmluftblæsere må f.eks. ikke anvendes i fødevarerproducerende virksomheder, mens både håndklæderuller og papirhåndklæder er tilladt – dette af hygiejneårsager.

En hollandsk LCA-undersøgelse, der sammenlignede alle tre kategorier af produkter kiggede også på brugsmønstre. Her dokumenterede de, at folk i langt højere grad undlod at vaske hænder på toiletter med varmluftblæsere frem for på toiletter med papirhåndklæder eller håndklæderuller. Det giver jo umiddelbart en yderligere reduceret miljøbelastning, men på et ikke ønskeligt grundlag.

Kök, matsal och restaurang

Tidigare uppdelning av ”Kök och matsal” resp ”Extra krav för hotell med restaurang” föreslås tas bort för att det ska hänga ihop mer med restaurangkriterierna. Alla krav som tillhör köket / restaurangen föreslås ligga under samma rubrik ”Kök, matsal och restaurang”. Poängen i kraven är halverade i förhållande till restaurangkriterierna. Detta för att vara i paritet med övriga krav i dokumentet. För de krav som endast

gäller hotell som erbjuder restaurang är det tydligt skrivet efter kravet Ett antal nya krav har därmed införts, samtliga som poängkrav. De nya kraven gäller:

- Regional livsmedel och drycker
- Rättvisemärkt produkt
- Deklaration om mat innehåller GMO
- Mat med dokumenterat hållbart ursprung

Se vidare under kapitel 4 motivering till dessa krav.

6 Harmonisering med Blomstens kriterier

Det europæiske miljømærke Blomsten har også kriterier for hoteller og vandrerhjem. Kriteriedokumentets officielle navn er ”Kommissionens beslutning af 14. april 2003 om opstilling af miljøkriterier for tildeling af Fællesskabets miljømærke til serviceydelsen overnatning”. Kriteriedokumentet er gyldigt til d. 30. april 2008. I skrivende stund er en revision af kriterierne ikke påbegyndt.

Projektgruppen for revisionen af Svanens kriteriedokument for hotell og vandrarhem har vurderet grundigt, i hvor høj grad en revision af Svanens kriterier kan rettes mod en harmonisering med Blomstens kriterier – både hvad angår revisionens tidsforløb, kriteriernes struktur og kriteriernes indhold. En sådan harmonisering ville være ønskelig for både Svanen og Blomsten, da den giver licenshavere en større mulighed for at bruge begge mærker i forhold til det marked, man henvender sig til. Det kan fx være, hvis en hel hotelkæde ønsker sig miljømærket, og denne hotelkæde har hoteller over hele Europa. Hotelkæden kan ønske at anvende Blomsten i Sydeuropa (hvor Blomsten er bedst kendt) og Svanen i Nordeuropa (hvor Svanen er bedst kendt). Desuden ville kunderne til de miljømærkede hoteller have lettere ved at gennemskue, hvad det betyder, at et hotel er miljømærket, hvis kriterierne for Svanen og Blomsten var de samme.

Desværre har projektgruppen for revisionen af Svanens kriteriedokument for hotell og vandrarhem måtte sande, at det er svært helt at harmonisere 1) tidsforløbet for Svanens og Blomstens revision og 2) kriteriernes indhold.

1) Det er ikke muligt at harmonisere tidsforløbet for Svanens og Blomstens revision, idet det i skrivende stund ikke vides, hvornår revisionen af Blomstens kriterier finder sted. Og da kriteriedokumentet for Svanen er af ældre dato (fra primo 2003) og nu trænger til en opdatering, er det ikke en god idé at vente på Blomstens revision. I stedet er det planlagt, at når revisionen af Blomstens kriterier finder sted, vil repræsentanter fra de nordiske miljømærkeorganisationer deltage aktivt i revisionen med henblik på at igangsætte en udvikling mod en fremtidig harmonisering.

2) Det er kun delvist muligt at harmonisere Svanens og Blomstens struktur og kriterier, da hoteller i Nordeuropa og Sydeuropa er underlagt meget forskellige

betingelser, og derfor skal have forskellige miljømærkekrav på flere områder. Dermed ikke sagt, at der ikke kan laves et samlet kriteriedokument for alle hoteller i hele Europa, men det ville kræve en større proces med udarbejdelse af flexible krav, der kunne bruges både i Syd- og i Nordeuropa. Det vurderes ikke muligt, at Svanen ”bare” harmoniserer sine krav med Blomstens uden at tage hensyn til ovennævnte forskelligheder.

De forskellige betingelser hotellerne er underlagt er fx:

1. Forskelligt energiforbrug forårsaget af forskelligt klima.
2. Forskellig energipolitik.
3. Forskelligt marked for økologiske fødevarer.
4. Forskelligt marked for miljømærkede varer.
5. Forskellige arbejdsmiljøforhold.
6. Forskellige affaldsbehandlingsmuligheder.
7. Forskellig spildevandsrensning.

Men det skal hertil tilføjes, at der i denne revision – og i tidligere revisioner – af Svanens kriterier er gjort en del for at harmonisere Svanens og Blomstens kriterier. Strukturen i kriterierne foreslås fortsat at være den samme, så begge kriteriedokumenter er behandlet i hovedområderne energi, vand, affald, kemisk-teknisk (primært renøringsmidler) og miljøstyring. Kravene er vurderet i forhold til, hvorvidt de kan indgå i begge dokumenter, og om der er grund til et forskelligt krav-niveau. Fx kan man have en fælles målsætning om, hvordan farligt affald skal behandles, at toiletter skal have et max vandflow på 6 liter pr skyl, og at der skal være timer på saunaen. Men det er så meget sværere at stille ens krav til fx opvarmning og indkøb af økologiske og miljømærkede produkter.

7 Nya kriterier

Vid nästa revision av kraven ska vi se vidare på verksamheten ur ett hållbarhetsperspektiv med fokus på energi, vatten, kemikalier och avfall.

Till exempel:

Undersöka om det är möjligt att ställa krav på styrning av kylning.

Undersöka hur kommande EU-direktiv om byggnaders energiprestanda kan påverka kriterierna.

Undersöka möjligheten att skärpa kraven på kemikalier som inte är miljömärkta.

Undersöka möjligheten att harmonisera med Blommans kriterier.

8 Förklaringar

<i>Ord</i>	<i>Förklaring eller definition</i>
Aktiv standby	Aktiv standby: the TV connected to a power source produces neither sound nor vision but is exchanging / receiving data from an external source
Aktiv substans	Kemiska ämnen (stoffer) exklusive vatten (oavsett om vatten har tillsats eller inte)
Daggäst	Ska stanna minst 4 timmar på anläggningen.
Direktverkande el	El som används för uppvärmning direkt t.ex. i elradiatorer, elpanna

	eller värmeslingor i golv. Tillskottsel för värmepumpar räknas inte som direktverkande el.
Egna fordon	Med egna fordon (danska: køretøjer) menas de fordon som används för driften av hotellet, t.ex. transport av varor och gäster till och från hotellet. Även leasade bilar räknas som egna fordon
Ekologisk	Med ekologiskt menas mat och/eller dryck märkt enligt EU:s förordning EEG 2092/91, om inte annat specificerats; t.ex. KRAV, finska "Solmärket" (Luomu) - kontrollerad ekoproduktion,, Debio, Statskontrolleret økologisk (Ø-märket), Tún-liffrænt.
Förnybara energikällor	Förnybara energikällor (gentagelse); vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biobränsle, deponigas, gas från reningsanläggningar och biogas. Biobränsle är den biologiskt nedbrytbara fraktionen av produkter, avfall och rester från jordbruk (både vegetabiliska och animaliska), skogsbruk och liknande industrier och den biologiskt nedbrytbara fraktionen av industriavfall och kommunalt avfall.
Geotermisk energi	För gränsvärdesberäkningarna räknas värmen i den geotermiska energin som gratis, däremot ska tillförd vattenmängd räknas in i gränsvärdet för vatten.
Gästnatt	En uthyrd säng per dygn.
Koncentrerad produkt	Innehåller max 40 % vatten, gäller för kemiska produkter.
Kylmaskiner	Med kylmaskiner menas platsbyggda aggregat och enhetsaggregat över 3kg.
LCA	Life Cycle Assessment, en standardiserad metod att ta fram en produkts miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv.
LCI	Life Cycle Impact Assessment – en vetenskaplig teknik att mäta potentiella miljöeffekter från en industriell process eller dess produkt ur ett livscykelperspektiv
Livstid lågenergilampor	Se metod beskriven i kommissionens direktiv 98/11/EG av den 27 januari 1998 om genomförande av rådets direktiv 92/75/EEG vad gäller energimärkning av lampor för hushållsbruk.
Logi-omsättning	Intäkterna som kommer från boende.
Lågenergilampor	Med lågenergilampor menas konventionella lysrör, lysrörs-lampor och lågenergilampor.
Miljömärkt	Med miljömärkt menas produkt märkt med Svanen, EU-blomman, Bra Miljöval, TCO 99 eller senare – om inte annat specificeras.
Passiv standby	Passiv standby: the TV is connected to a power source, produces neither sound nor vision, and is waiting to be switched into the modes 'off', 'active standby' or 'on' on receipt of a direct or indirect signal, e.g. from the remote control.
Omsättning	Med omsättning menas intäkterna från logi och restaurang och konferens om denna omfattas av licensen.
Restaurang	Här menas att restaurangen har tillagningskök till skillnad från ett uppvärmningskök.
Restaurangverksamhetens omsättning	Intäkter från mat, dryck samt övriga restaurangintäkter.
Spillvärme	Överskottsvärme som ej kan nyttjas internt och där alternativet är att värmen släpps ut till omgivningen. Värmen kan vara bunden i vätskor eller gaser.
Trycksak	Med trycksaker menas till exempel reklam, broschyrer, block och brevpapper med logo. Kravet omfattar också de trycksaker som

	hotellkedjan beställer centralt.												
Trädgård	Med hotellets trädgård menas den utomhusyta som tillhör hotellet exklusive vägar och parkering.												
Vattenförbrukning	Anläggningens totala vattenförbrukning. Har anläggningen eget tvätteri får tvätteriets vattenförbrukning dras ifrån den totala vattenförbrukningen.												
Värme	Den energi som går till uppvärmning av hotellets utrymmen.												
Värmepumpar definition	Om värmepumpens effektivitetsfaktor är x motsvarar det en andel enligt formeln $[(x-1)/x]*100\%$. Denna andel ska sedan relateras till värmepumpens andel av den totala värmeförbrukningen. Exempel: Ett hotell baserar halva sin värmeförbrukning på värme från en värmepump. Om effektivitetsfaktorn för värmepumpen är 3 blir dess andel 66 % av halva värmebehovet dvs 33 % vilket ger hotellet 1 poäng												
Värmepumpar – beräkning för krav P3	Om värmepumpens effektivitetsfaktor är x motsvarar det andel enligt formeln $[(x-1)/x]*100\%$. Exempel om effektivitetsfaktorn är 3 blir andel förnybart 66 % och hotellet får då 1,5 poäng												
Värmevärden till energigränsvärdet	Nedanstående värmevärden används för beräkningarna. Bättre värmevärden kan efter godkännande från Nordisk Miljömärkning användas: <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <thead> <tr> <th></th> <th>Enhet MJ/kg</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Olja</td> <td>40,4</td> </tr> <tr> <td>Träpellets</td> <td>16,8</td> </tr> <tr> <td>Träflis</td> <td>8,3</td> </tr> <tr> <td>Naturgas</td> <td>51,9</td> </tr> <tr> <td>Gasol</td> <td>46,1</td> </tr> </tbody> </table>		Enhet MJ/kg	Olja	40,4	Träpellets	16,8	Träflis	8,3	Naturgas	51,9	Gasol	46,1
	Enhet MJ/kg												
Olja	40,4												
Träpellets	16,8												
Träflis	8,3												
Naturgas	51,9												
Gasol	46,1												
Yta	Anläggningens totala uppvärmda inomhusyta.												

9 Referenser

Lista med översikt över:

Använd litteratur

- - (1) ”Miljøbelastningen ved familiens aktiviteter”, Forbrugerstyrelsen, rapport 1996.1
 - (2) ”259 tips for en bedre miljøprofil i hotell- og restaurantbransjen” Lone Lamark, GRIP senter, 1998
 - (3) Fremme af miljøstyring i hotel-, restaurant- & turisterhvervet, devalueringssrapport, Horesta og Rambøll, 1998.
 - LCA studie fra E.T.S.A. lavet af ÖkoInstitut i Tyskland om metoder til at tørre hænder med (håndblæser, tekstil, papir).
- Genomförda utredningar
 - Revising the Criteria for Televisions. Discussion paper to the second AHWG meeting in Brussels 13 November 2006.
- Personer som kontaktats
 - Wilhelm Hard, Scandic hotel
 - Louise Hedlund, Milgårdarna
 - Kimmo Nekkula, SOK

Anja Lounamaa, Scandic Hotels

Andra källor för fakta:

- Andra källor för fakta, till exempel hemsidor
Elsparefonden i Danmark www.elsparefonden.dk 2006-12-19
<http://www.sparel.dk/article.asp?MenuID=143> 2006-10-20
Specifikt om ventilation: <http://www.elsparefonden.dk/offentlig-og-erhverv/produkter/ventilation-og-koeling/ventilation>
<http://www.minibar.ch>
<http://energiekampagne-gastgewerbe.de>
www.vv.se 2007-01-15 (Vägverket Sverige)

Bilaga 1

Kravanalys inklusive miljöledning

Analysen är gjord utifrån ett hotell som har restaurang, pool och konferensanläggning

Total antal poäng

92,5

65% av total poäng = 60,125=60

Kravtyp	obl (st)	poäng (st)	Total poäng	procent av total	Fördelning version 2
Energi	2	18	33	35,7	33,6
Kem	9	15	22,5	24,3	25,3
Vatten		6	7,5	8,1	
Avfall / återvinning	6	10	11,5	12,4	
Övrigt (Miljömärkta inköp etc)				19,5	
Miljömärkta inköp	5	10,5			

	o-krav	p-krav	Total poäng
Version 2 (inklusive miljöledning)	36	76	114,5
Version 3 (inklusive miljöledning)	31	60	92,5
skillnad version 3 - version 2	5	16	22

Bilaga 2

Kort beskrivning av de viktigaste miljöaspekterna hos miljömärkta produkter som kan förekomma i hotellverksamhet exklusive kemikalier till disk, städning och tvätt

Pappersprodukter: Miljöaspekter av pappersprodukter kan beskrivas som tunga. Pappersprodukters tillverkning kräver mycket energi, utsläppen till vatten och luft är stora och mycket kemikalier används. Typiskt för pappersprodukter är att de sista processtegen, tryckning, papperstillverkning och förädling inte dominerar med egna miljökonsekvenser. De största miljöföljderna finns i tidigare, ofta närmast ”osynliga”, processteg, dvs. i skogsvård och massatillverkning.

Batterier, engangs og genopladelige: Svanemærkede engangs og genopladelige batterier indeholder et minimum af tungmetaller. For at sikre en lang levetid er der sat skrappe krav til batteriernes holdbarhed. Genopladelige: Følger der en oplader med batterierne, skal den opfylde hårde krav til energieffektivitet og de materialer den er lavet af.

Tonerkassetter: Tonerkassetter med Svanen har: Et lavt indhold af miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Plastdele der ikke indeholder miljø- og sundhedsskadelige klorerede stoffer. (F.eks. PVC) Genbrugte dele, som indsamles via eget indsamlingssystem (pantssystem). Samtidig skal kassetten overholde skrappe kvalitetskrav: Udskriftkvaliteten og holdbarheden er testet at have en god kvalitet.

Elpærer og lysstofrør: Svanen og Blomsten har begge kriterier for elpærer og lysstofrør. Begge miljømærker stiller krav til at pæren eller lysstofrøret skal: være energibesparende – dvs. klasse A eller B, have lavt indhold af det giftige tungmetal, kviksølv og have en lang levetid – fx skal en sparepære kunne lyse i mindst 10.000 timer.

Gulve: Svanemærkede gulve består mindst af 50 % fornybare materialer, fx træ (massivt eller i kombination med fiberplader), linoleum, tæpper. Gulve i plast kan ikke få mærket. Kriterierne stiller særlig krav til indholdsstofferne i gulvet og til produktionen, både til råvarer og det færdige produkt. Gulvet skal desuden opfylde krav til slidstyrke, afhængigt af hvor gulvet skal anvendes. Et miljømærket gulv må kun indeholde meget begrænsede mængder sundheds- og miljøskadelige stoffer. Specielt gælder det at gulvet ikke må være tilsat tungmetaller, klorerede/bromerede paraffiner, organiske tinforbindelser, phthalater eller polybromerede difenyletere. Det stilles også krav til afdampning af formaldehyd fra gulvet. Generelt stilles krav til brug af fornybare råvarer, lavt energiforbrug og træ fra bæredygtigt skovbrug. Blomstmærkede Hårde gulve til brug indendørs/udendørs af: natursten (hele eller kittet sammen), fliser af beton, terrazzofliser, keramiske fliser og lerklinker. Krav til produkterne bidrager til: at mindske påvirkningen af det lokale dyre- og planteliv, der hvor råmaterialerne udvindes, at mindske energiforbruget ved produktion, at mindske udledningen af forurenende stoffer i miljøet, at mindske anvendelsen af sundheds- og miljøfarlige stoffer, at give gode råd til forbrugeren så gulvene bruges og vedligeholdes, mhp. at mindske den samlede påvirkning af miljøet.

PC-ere: En svanemærket eller en blomstmærket PC sikrer et mindre energiforbrug. Det vil sige, at der er sat hårde krav til forbruget af strøm, når PC'en anvendes og også til når den står stand-by. Der udover er PC'en designet, så den er let at adskille og derved let at genanvende. Flere problematiske kemikalier er forbudt at tilsætte (f.eks. bromerede flammehæmmere). For at forlænge levetiden af produktet garanterer producenten reservedele i minimum 3 år efter produktet er købt.

Kopimaskiner, printer, fax: Svanemærket omfatter kopi-, printer-, fax- og multifunktionsmaskiner med garanti for: Et lavt energiforbrug, som er testet at overholde krav i Energy Star. At plastdele og andre elektroniske dele ikke må indeholde en række miljø- og sundhedsskadelige stoffer (f.eks. phtalater og flammehæmmere, tungmetallforbindelser). Krav til høj genbrugsværdi af materialer, hvorfor plastdele skal mærkes, designet skal understøtte let adskillelse og der skal være en reservedelsgaranti. Er testet til ikke at belaste arbejdsmiljøet med sundhedsskadelige afgangninger (i form af ozon, styren, støv) samt støj.

TV-apparater: Et TV med Blomsten eller med Svanen har krav til energiforbruget. Det vil sige at der er sat hårde krav til forbruget af strøm både når apparatet anvendes og når det står stand-by. Der udover er apparatet designet så det er let at adskille og genanvende. Det er forbudt at tilsætte flere problematiske kemikalier (f.eks. bromerede flammehæmmere). For at forlænge apparatets levetid garanterer producenten, at reservedele kan købes minimum 3 år efter at produktet er købt.

Møbler og inventar: Svanen stiller krav om brug af mindre miljøbelastende materialer i møbler og krav til anvendelse af genbrugte materialer. Svanen stiller krav til energiforbruget og brug af miljø- og sundhedsskadelige stoffer i møbelproduktionen. Møbler belaster miljøet mest når de fremstilles og kasseres. Svanen stiller derfor krav til møblernes holdbarhed. Endelig stiller Svanen krav til at møbler kan genbruges.

Tekstiler: I kriterierne for blomstmærkede tekstiler er der blandt andet krav til mange forskellige typer fibre sådan at kun de mest miljøvenlige kan bruges. Der er strenge krav til samtlige kemikalier som anvendes i produktionen. Der er krav til spildevandet fra bl.a. farverier. Der er krav til kvaliteten af det færdige produkt, således at det er mindst lige så godt som andre tekstiler.

Alternativ tekstilrens /kemiskrens: Svanemærket alternativ tekstilrensning indebærer rens af tekstiler uden brug af flygtige organiske opløsningsmidler. Ved Svanemærket alternativ tekstilrens benyttes helse- og miljøtilpassede hjælpekemikalier. Vaskeaktive stoffer i hjælpekemikalierne er let nedbrydelige og har ikke langtidsvirkninger med hensyn til helse og miljø. Med Svanemærket alternativ tekstilrens kan alle typer tekstiler renses med et godt resultat.

Rengøringstjenester: Svanemærket rengøring er defineret som en rengøringservice, der udføres af eksterne eller egne ansatte. Svanemærket rengøring garanterer: Et lavt forbrug af rengørings- og vaskemidler; Lav miljøbelastning fra transport; Minimal affaldsmængde; høj grad af brug af miljømærkede rengørings- og vaskemidler. Rengøringsmidler må bl.a. ikke være klassificerede som miljøfarlige. Rengøringskvaliteten skal være i orden og personalet skal uddannes.

Bilvaskehaller: Bilvaskehaller med Svanen garanterer: Meget lavt vandforbrug per vasket bil. Der skal være installeret rensningsanlæg, som sikrer, at det anvendte vand kan renses og genbruges. De anvendte kemikalier indeholder hovedsagelig stoffer, der let nedbrydes i naturen. Skrappe grænseværdier for tungmetaller og mineralsk olie i det rensede spildevand, som ledes til kloakken. Har en dokumenteret vaskekvalitet, så din bil bliver lige så ren som i en traditionel bilvask.